

Britain's special relationship with the United States on the Iranian nuclear issue in light of global Britain strategy

Alireza Kazemi *Corresponding Author*, PhD. British Studies, Department of European Studies, Faculty of World Studies, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: kazemialireza7367@gmail.com

Reza Bagheri Asisstants Professor, Department of European Studies, Faculty of World Studies, University of Tehran-Tehran-Iran Email: rezabagheri82@ut.ac.ir

Samaneh Hadi MA in International Law, Qom University, Qom, Iran. Email: hadisamaneh123@gmail.com

Article Info

Article Type:

Reserch Article

Keywords:

Global Britain,
Iranian Nuclear Issue,
UK-US Special
Relationship,
Britain-centered
Pluralism.

Article history:

Received 2025-1-25

Received in revised form
2025-7-4

Accepted 2025-8-2

Published Online

2025-8-11

ABSTRACT

In recent years, numerous efforts have been made to resolve the Iranian nuclear issue through multilateral negotiations, including the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA). The UK, as a key European power and a strategic ally of the US, has played an active role in this process. This article examines the impact of the "Global Britain" strategy on the UK's behavior toward the Iranian nuclear issue in the post-Brexit period. "Global Britain" is a concept introduced by the British government following its withdrawal from the EU, aimed at enhancing the country's international role and increasing its foreign policy independence. The main hypothesis of this study is that the UK, within the framework of this strategy and leveraging its special relationship with the US, has pursued a path distinct from other European countries. In its attempt to reassert itself as a global power, Britain has adopted policies more closely aligned with Washington regarding the Iranian nuclear issue. Employing a qualitative approach and key concepts from the English School, this article analyzes this trend and its implications for British foreign policy.

Cite this Article: Kazemi, A. , Bagheri, R. and Hadi, S. (2025). Britain's special relationship with the United States on the Iranian nuclear issue in light of global Britain strategy. *World Politics*, 14(2), 55-81. doi: 10.22124/wp.2025.29465.3462

© Author(s)

Publisher: University of Guilan

DOI: 10.22124/wp.2025.29465.3462

1. Introduction

This article analyzes the United Kingdom's foreign policy toward Iran's nuclear issue in the context of shifting international dynamics and Britain's evolving global role. Key developments—including the UK's EU membership during the 2015 JCPOA, the U.S. withdrawal from the deal in 2018, and Brexit—have reshaped Britain's approach to this dossier. Using core concepts from the English School of International Relations—such as pluralism vs. solidarism, primary vs. secondary institutions, and the role of great powers and hegemony—the study examines how the UK has repositioned itself, particularly after the U.S. exit from the JCPOA. The main research question is: How has the “Global Britain” strategy influenced the UK's approach to Iran's nuclear issue post-Brexit? The analysis focuses on three dimensions: (1) the pluralism–solidarism tension, (2) the role of international institutions, and (3) the UK–U.S. special relationship within Britain's great power ambitions. First outlined in 2017, “Global Britain” reflects London's aim for a more independent, global role beyond Europe. While maintaining coordination with European partners, the UK has increasingly aligned with Washington's tougher stance on Iran. The article argues that this strategy has facilitated both Britain's repositioning as a great power and a recalibrated approach to the Iranian nuclear issue, combining European solidarity, national interest–driven pluralism, and strategic alignment with the United States.

2. Theoretical Framework

This study is grounded in the English School of International Relations, which centers on three foundational concepts: the international system, the international society, and world society. According to Hedley Bull (1977), an international system emerges when at least two states are in contact and capable of influencing each other's decisions, thereby forming an interactive whole. Among these, the concept of international society holds central importance, as it represents a middle-ground approach: it arises when a group of states recognizes shared rules, participates in common institutions, and pursues collective interests. This society aims to establish order through shared norms, laws, and institutions. At a more normative level, world society expands the focus beyond states to include individuals as independent actors and ultimate units (Bull, 2002). In addition to these foundational ideas, the English School is also defined by key analytical dualities derived from international society. These include the tension between pluralism and solidarism, the distinction between primary and secondary institutions, and the contrast between great power and

hegemony. These dichotomies offer critical tools for analyzing order, agency, and the structure of international relations within this theoretical framework.

3. Methodology

This article, using a qualitative approach, examines official speeches by British authorities, the UK government's strategic documents, and the views of selected analysts. Data were collected using library and internet-based resources.

4. Results & Discussion

The Global Britain strategy has significantly shaped the UK's post-Brexit foreign policy, particularly in relation to Iran's nuclear issue. Following the U.S. withdrawal from the JCPOA in 2018, Britain gradually shifted toward greater alignment with Washington, while still expressing support for the agreement in coordination with France and Germany. This reflects a dual approach: affirming commitment to multilateral norms while adapting to new geopolitical realities. Drawing on the English School framework, the UK's actions reveal a growing emphasis on pluralism over solidarism, and a return to primary institutions—such as sovereignty and balance of power—when secondary mechanisms like the JCPOA proved fragile. Britain has sought to assert itself as a great power, balancing its normative commitments with strategic interests in West Asia. The UK's foreign policy has been shaped by its special relationship with the U.S., evolving security and economic priorities, and a desire to influence international order post-Brexit.

5. Conclusions & Suggestions

The findings of this study demonstrate that the Global Britain approach has steered the UK's foreign policy on the Iranian nuclear issue and regional developments in West Asia toward a balance between strategic autonomy and multilateral cooperation. Within this framework, the UK has sought to maintain its “special relationship” with the United States while continuing to play an active role in preserving agreements such as the JCPOA in coordination with European partners. This dual strategy—a blend of pragmatic realism and commitment to international norms—if sustained and well-managed, can strengthen Britain's position as a great power with a normative role in the international system. From a policy perspective, these findings can inform the design of the UK's future strategies toward Iran and regional security issues. Leveraging international institutions, avoiding undermining multilateral agreements like the JCPOA, and enhancing proactive diplomacy are among the recommended measures to promote regional stability and Britain's international legitimacy. Furthermore, maintaining a balance between security interests and normative commitments amid complex geopolitical conditions can serve as a model for the UK's foreign policy in other critical domains as well..

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سیاست جهانی

شاپا چاپی: ۲۳۸۳-۰۱۲۳

شاپا الکترونیکی: ۲۵۳۸-۴۸۹۹

Homepage: <https://interpolitics.guilan.ac.ir/>

رابطه ویژه بریتانیا با ایالات متحده در خصوص مساله هسته ای ایران در پرتو استراتژی بریتانیای جهانی

علیرضا کاظمی نویسنده مسئول، دکتری مطالعات بریتانیا، گروه مطالعات اروپا، دانشکده مطالعات جهان، دانشگاه تهران، تهران، ایران
رایانامه: kazemialireza7367@gmail.com

رضا باقری استادیار گروه مطالعات اروپا، دانشکده مطالعات جهان، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: rezabagheri82@ut.ac.ir
سمانه هادی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشگاه قم، قم، ایران. رایانامه: hadisamaneh123@gmail.com

درباره مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی کلیدواژه‌ها: بریتانیای جهانی، موضوع هسته‌ای ایران، رابطه ویژه با آمریکا، کثرت‌گرایی بریتانیا محور تاریخچه مقاله تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۶ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۴/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۵/۱۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۵/۲۰	در سال‌های اخیر، تلاش‌های متعددی برای حل و فصل مسئله هسته‌ای ایران از طریق مذاکرات چندجانبه، از جمله توافق برجام، صورت گرفته است. بریتانیا به‌عنوان یکی از قدرت‌های اصلی اروپایی و متحد راهبردی ایالات متحده، نقش فعالی در این روند داشته است. این مقاله به بررسی تأثیر سیاست «بریتانیای جهانی» بر رفتار بریتانیا در قبال مسئله هسته‌ای ایران در دوره پس‌برگزیت می‌پردازد. «بریتانیای جهانی» مفهومی است که پس از خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا برای تقویت نقش بین‌المللی این کشور و افزایش استقلال در سیاست خارجی مطرح شد. فرضیه اصلی مقاله این است که بریتانیا در چارچوب این سیاست و با تکیه بر رابطه ویژه خود با آمریکا، مسیر متفاوتی از دیگر کشورهای اروپایی اتخاذ کرده و در تلاش برای بازتعریف جایگاه جهانی خود، سیاست‌هایی هماهنگ‌تر با واشنگتن نسبت به موضوع هسته‌ای ایران در پیش گرفته است. مقاله با استفاده از رویکرد کیفی و مفاهیم مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل، این روند و پیامدهای آن را برای سیاست خارجی بریتانیا تحلیل می‌کند.

استناد به این مقاله: کاظمی، علیرضا، باقری، رضا و هادی، سمانه. (۱۴۰۴). رابطه ویژه بریتانیا با ایالات متحده در خصوص مساله هسته ای ایران در پرتو استراتژی بریتانیای جهانی. سیاست جهانی، ۱۴(۲)، ۵۵-۸۱. doi: 10.22124/wp.2025.29465.3462

© نویسنده(گان)

ناشر: دانشگاه گیلان

شرایط بین‌المللی بریتانیا طی سال‌های اخیر دستخوش تغییرات مهمی شده است؛ از جمله عضویت در اتحادیه اروپا در زمان امضای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در سال ۲۰۱۵، خروج آمریکا از این توافق در سال ۲۰۱۸ و در نهایت، اجرای فرآیند برگزیت و خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا که این تحولات زمینه‌ساز دگرگونی‌هایی در نحوه مواجهه بریتانیا با مسئله هسته‌ای ایران شده‌اند. پژوهش حاضر تلاش می‌کند با بهره‌گیری از مفاهیم کلیدی «مکتب انگلیسی» روابط بین‌الملل، شامل تقابل «کثرت‌گرایی و همبستگی»، تمایز «نهادهای اولیه و ثانویه» و مفهوم «قدرت بزرگ و هژمونی»، سیاست خارجی بریتانیا در مواجهه با این موضوع، به‌ویژه پس از خروج آمریکا از برجام را مورد واکاوی قرار دهد. سؤال محوری مقاله آن است که: رویکرد «بریتانیای جهانی» چه تأثیری بر نحوه عملکرد بریتانیا در قبال موضوع هسته‌ای ایران در دوران پسابرجزیت داشته است؟ برای پاسخ به این سؤال، تحلیل در سه سطح انجام می‌شود: ۱) بررسی تنش میان کثرت‌گرایی و همبستگی در جامعه بین‌الملل، ۲) ارزیابی جایگاه و نقش نهادهای بین‌المللی اولیه و ثانویه در فرآیند تصمیم‌گیری بریتانیا، و ۳) تحلیل جایگاه بریتانیا به عنوان یک قدرت بزرگ و نحوه تعامل آن با آمریکا. مفهوم «بریتانیای جهانی» که نخستین بار به طور رسمی در سال ۲۰۱۷ توسط دولت بریتانیا در اسناد راهبردی سیاست خارجی مطرح شد، به عنوان یک چارچوب مفهومی و اجرایی، بازتاب‌دهنده تمایل لندن به ایفای نقش فعال‌تر، مستقل‌تر و جهانی‌تر در نظام بین‌الملل پس از برگزیت است. این سیاست بر افزایش نفوذ بریتانیا در عرصه‌های دیپلماتیک، امنیتی و اقتصادی در مقیاسی فراتر از اروپا تأکید دارد. در همین راستا، مقاله نشان می‌دهد که پس از خروج آمریکا از توافق هسته‌ای در سال ۲۰۱۸، گرایش بریتانیا به سوی هم‌سویی بیشتر با مواضع واشنگتن افزایش یافته است. هرچند این کشور همچنان در چارچوب هماهنگی با شرکای اروپایی خود به ویژه فرانسه و آلمان تلاش‌هایی برای حفظ برجام داشته، اما نشانه‌هایی از تمایل به پیروی از سیاست‌های سخت‌گیرانه‌تر آمریکا نیز به چشم می‌خورد. تحلیل مقاله بر این فرض استوار است که دکترین «بریتانیای جهانی» نه تنها به بازبانی موقعیت بریتانیا به عنوان یک قدرت بزرگ کمک کرده، بلکه زمینه‌ساز بازتعریف نقش این کشور در قبال چالش‌هایی نظیر برنامه هسته‌ای ایران نیز شده است. در نهایت، مقاله با رویکردی کیفی، ضمن بررسی سخنرانی‌های مقامات رسمی بریتانیا، اسناد راهبردی دولت این کشور و دیدگاه‌های تحلیل‌گران، سعی دارد نشان دهد که بریتانیا در دوران پسابرجزیت، با انعطاف بیشتر و آزادی عمل بالاتر در سیاست خارجی، توانسته است مسیر جدیدی را در تعامل با موضوع هسته‌ای ایران پیش گیرد؛ مسیری که تلفیقی از همبستگی با اروپا، کثرت‌گرایی مبتنی بر منافع ملی و تقویت رابطه راهبردی با آمریکا را در خود جای داده است.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ده موضوع داخلی ضمن بررسی چالش‌های درونی دوره جانسون به تأثیرات بحران‌های داخلی بر جایگاه آینده بریتانیا در جهان پرداخته است (Seldon and Newell, 2023). این مقاله به طور غیرمستقیم در قالب بلندپروازی‌های دولت جانسون مطرح می‌شود و تحلیل سیاست خارجی در این اثر بسیار کلی و فاقد بررسی موردی در رابطه با ایران یا مسئله هسته‌ای است.

کتابخانه مجلس لردها در مقاله‌ای با عنوان پیامدهای سیاست خارجی و نقش بریتانیا در جهان، جهت‌گیری‌های سیاسی، منبع تصمیمات اتخاذ شده و بازبینی مسائل دفاع، امنیت و سیاست خارجی بر اساس اسناد سال ۲۰۲۱ را مورد بررسی قرار داده است. این مقاله، واکنش‌ها در مجلس اعیان درباره نقش بریتانیا در جهان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد (House of Lords Library, 2023). این گزارش بررسی مستقیم وجود دارد، اما بیشتر به اهداف کلان، جایگاه جهانی و بازتعریف نقش بریتانیا پرداخته شده است و فاقد بررسی موردی از جمله پرونده ایران یا سیاست بریتانیا در قبال برنامه هسته‌ای ایران است.

در منابع داخلی نیز مهدی ذاکریان و قدردوست در مقاله‌ای با عنوان برگزیت و روابط خاص در پرتو ایده بریتانیای جهانی به زیر سوال بردن همگرایی در اتحادیه اروپا توسط بریتانیا و تمرکز بیشتر بر ایده بریتانیای جهانی پرداخته شده است (Ghadrdoust and Zakarian, 2022). این مقاله به تأثیر برگزیت بر همگرایی بریتانیا با اتحادیه اروپا پرداخته و به طور ویژه بر رویکرد بریتانیای جهانی و رابطه خاص با آمریکا متمرکز است و بر جنبه نظری و روابط لندن-واشنگتن تمرکز دارد. همچنین سعیدآبادی و محمدپور در مقاله‌ای با عنوان تأثیر برگزیت بر سه اصل کلیدی در سیاست خارجی بریتانیا به سه اصل تأثیرگذار در سیاستگذاری خارجی بریتانیا از جمله رابطه ویژه با آمریکا، مسئولیت حمایت و چندجانبه‌گرایی با بهره‌گیری از نظریه امنیت هستی‌شناختی در روابط بین‌الملل به تأثیر برگزیت بر این اصول پرداخته‌اند (Saeid Abadi and Mohammadpour, 2020) و موضوع هسته‌ای ایران به صورت مستقیم مورد بررسی قرار نگرفته است.

رضا باقری و کاظمی در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی رویکرد بریتانیای جهانی در دوره پسابزرگزیت بر اساس مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل به‌طور خاص به تبیین مفهوم «بریتانیای جهانی» در چارچوب سیاست خارجی دولت بوریس جانسون می‌پردازد و خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را بستری برای بازتعریف نقش جهانی این کشور در نظر می‌گیرد (Bagheri, R. & Kazemi, A. 2022). نویسندگان ضمن تحلیل ابعاد هویتی، تاریخی و ژئوپلیتیکی این ایده، معتقدند که «بریتانیای جهانی» نوعی تلاش برای احیای جایگاه بین‌المللی بریتانیا در دوران پسابزرگزیت است. با وجود تحلیل دقیق چارچوب مفهومی بریتانیای جهانی، مقاله هیچ اشاره‌ای به سیاست بریتانیا در قبال ایران یا پرونده هسته‌ای ایران ندارد.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱-۲. دوگانه کثرت‌گرایی و همبستگی‌گرایی

«کثرت‌گرایی» و «همبستگی‌گرایی» از مهم‌ترین و برجسته‌ترین تقسیم‌بندی‌های نظری در چارچوب مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل به شمار می‌آیند. در این چارچوب، کثرت‌گرایی به انواع مختلف نظم، از جمله نظم بین‌المللی و جهانی اشاره دارد (Bain, 2010:1). هدلی بول با وجود تمایزی که میان نظام بین‌الملل و جامعه بین‌المللی قائل شد، در درون مفهوم جامعه بین‌المللی نیز تمایزاتی را لحاظ کرد و آن را در قالب دو رویکرد «کثرت‌گرایانه» و «همبستگی‌گرایانه» (یا گروسیوسی) دسته‌بندی نمود. بول (۱۹۷۷) در تبیین دیدگاه همبستگی، این فرض را مطرح کرد که دولت‌ها با پایبندی به قوانین مشترک، در واقع شکل‌گیری همبستگی یا امکان ایجاد آن را در جامعه بین‌المللی رقم می‌زنند. در این دیدگاه، باور بر آن است که تفاوتی بنیادین میان جنگ‌های عادلانه و ناعادلانه وجود دارد و در سطحی کلان‌تر، از این دیدگاه است که مشروعیت مداخله بشردوستانه نیز استنتاج می‌شود (Bull, 1977). در نقطه مقابل، رویکرد کثرت‌گرایان می‌کند که دولت‌ها لزوماً در پی همبستگی عمیق نیستند، بلکه تنها ممکن است بر سر حداقلی از اهداف مشترک به توافق برسند، که از منظر نظم بین‌المللی سطحی پایین‌تر از همبستگی تلقی می‌شود (Bull, 1977).

یکی از دستاوردهای مهم این دو دیدگاه، کمک به تبیین و دسته‌بندی انواع مختلف جامعه بین‌المللی است. افزون بر آن، نحوه توجیه مداخلات بشردوستانه نیز در پرتو این دو رویکرد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در واقع، این دوگانه مفهومی در مکتب انگلیسی، به‌خوبی چارچوب‌های تحلیل جامعه جهانی (همبستگی‌گرا) و نظم جهانی (کثرت‌گرا) را ترسیم می‌کند و درک اجتماعی ناشی از آن، به عنوان راهنمای کنشگری شهروند جهانی و رشد آگاهی اخلاقی در پرتو گسترش ارتباطات انسانی در جهان، قابل تبیین است (Bain, 2020).

۲-۲. دوگانه نهادهای اولیه و نهادهای ثانویه

«نهادهای اولیه» و «نهادهای ثانویه» یکی دیگر از مفاهیم بنیادین در چارچوب نظری مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل به شمار می‌رود. نهادهای اولیه، به نهادهایی اطلاق می‌شوند که مکتب انگلیسی آن‌ها را عناصر بنیادین شکل‌دهنده دولت‌ها و جامعه بین‌المللی می‌داند، زیرا هم از حیث ماهیت اساسی و هم از نظر هدف، ساختار هر جامعه‌ای بر آن‌ها استوار است. این نهادها محصول فرایند تکامل تاریخی‌اند و برخلاف نهادهای طراحی‌شده، دارای خاستگاه ابزاری یا مهندسی‌شده نیستند؛ به همین دلیل، می‌توان ریشه آن‌ها را تا آغاز شکل‌گیری دولت‌ها پی‌گیری کرد. از جمله مهم‌ترین نهادهای اولیه می‌توان به اصولی مانند حق حاکمیت، عدم مداخله، استقلال سرزمینی، دیپلماسی، حقوق بین‌الملل، جنگ، موازنه قدرت‌ها و جایگاه قدرت‌های بزرگ اشاره کرد. مفاهیمی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تبیین دوره‌های مشخصی از تاریخ بین‌الملل به کار گرفته شده است. در حوزه اقتصاد سیاسی بین‌الملل، ریشه‌های آن به دو مسیر اصلی بازمی‌گردد: نخست، ایده «نظم هژمونیک» در نظام اقتصادی جهانی؛ و دوم، تحلیل چارلز کیندلبرگر از بحران اقتصادی دهه ۱۹۳۰ که بعدها به «نظریه ثبات هژمونیک» شناخته شد (Saul, 2010).

۳. تاثیر استراتژی بریتانیای جهانی در قبال موضوع هسته‌ای ایران بر اساس نظریه مکتب انگلیسی

با در نظر گرفتن سیر شروع موضوع هسته‌ای ایران از سال ۲۰۰۳ و به نتیجه رسیدن آن با توافق برجام در سال ۲۰۱۵ و همچنین خروج آمریکا از این توافق در سال ۲۰۱۸ و تحولات پس از آن، در این پژوهش به موضوع تاثیر رویکرد «بریتانیای جهانی» بر سیاست خارجی بریتانیا در ارتباط با موضوع هسته‌ای ایران به ویژه از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۴ پرداخته می‌شود. در واقع رویکرد کلی بریتانیا در دوران عضویت این کشور در اتحادیه اروپا در قبال مذاکرات سال ۲۰۱۳ هسته‌ای ایران ایفای نقش میانجی‌گری در بحران و حل آن در چهارچوب گروه پنج بعلاوه یک بود و این روند در چهارچوب سه کشور عضو اتحادیه اروپا یعنی هماهنگی مشترک بریتانیا با آلمان و فرانسه به عنوان کشورهای لایه اول در اتحادیه اروپا میسر گردید (Naij and Hosseini, 2021). پس از خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸، دولت بریتانیا اعلام کرد اولویت آن یافتن راه حل دیپلماتیک برای پایان دادن به عدم پایداری نظام‌مند ایران در تعهدات برجام است. بریتانیا تاکید داشت بازسازی توافق برجام می‌تواند اطمینانی برای نگرانی‌های منطقه‌ای و امنیتی کشورهای غربی نیز فراهم نماید. بوریس جانسون وزیر خارجه سابق بریتانیا در سال ۲۰۱۸ تصمیم ترامپ به خروج از برجام را پشیمان کننده دانست و بر تلاش بریتانیا برای جلوگیری از خروج آمریکا تاکید کرد (UK Parliament, 2018). وزیر خارجه سابق بریتانیا در واکنش اولیه به خروج آمریکا از برجام گفت:

"تصمیم آمریکا (خروج از برجام) تفاوتی بر ارزیابی بریتانیا ندارد زیرا محدودیت‌های اعمال شده بر جاه‌طلبی‌های هسته‌ای ایران در برجام برای امنیت ملی ما و ثبات خاورمیانه حیاتی است... من از آمریکا می‌خواهم که از انجام هر اقدامی که مانع از ادامه توافق به نفع امنیت جمعی ما می‌شود، اجتناب کند. از ایران می‌خواهم که با خویشتنداری به تصمیم آمریکا پاسخ دهد و به رعایت تعهدات خود در برجام ادامه دهد" (UK Parliament, 2018). در ژانویه ۲۰۱۹، هر چند بریتانیا، آلمان و فرانسه سیستم پرداخت برای تسهیل کسب و کارهای اروپایی برای تجارت با ایران در محصولاتی مانند داروسازی، تجهیزات پزشکی و کالاهای کشاورزی و غذایی ایجاد کردند اما برخی از تحریم‌های آمریکا پرداخت مالی مستقیم به ایران را برای بانک‌های اروپایی دشوار کرد و عملاً تبادل مالی قابل قبولی صورت نگرفت. با گذشت زمان و طی سال‌های بعد، بریتانیا در دوره پساب‌گزیت با اتخاذ

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

این مذاکرات نتیجه مشخصی نداشت. همچنین علی‌رغم برگزاری انتخابات ۲۰۲۴ ریاست جمهوری در ایران و وجود نشانه‌های حمایت از برجام، تحولات منطقه غرب آسیا از اکتبر ۲۰۲۳ تلاش‌های دیپلماتیک برای احیای برجام را تضعیف کرده است (Mills, 2024). بریتانیا نقش مهمی در مذاکرات و اجرایی کردن برجام ایفاء کرد. لندن به عنوان بازیگر کلیدی در مذاکرات با سایر کشورهای پنج بعلاوه یک برای دستیابی به توافق، همکاری نزدیک داشت. در واقع رویکرد بریتانیا در شکل دادن به شرایط توافق و اطمینان از جامع و قابل راستی‌آزمایی بودن آن حداقل تا زمان تصویب توافق برگزیت در پارلمان بریتانیا در سال ۲۰۲۰ مؤثر بود (UK.GOV, 2020). پس از امضای برجام، بریتانیا نقش کلیدی در نظارت بر اجرای توافق را نیز کسب کرد زیرا این کشور بخشی از کمیسیون مشترک بود که بر اجرای توافق نظارت و اختلافات را حل می‌کرد. علاوه بر این، بریتانیا در چهارچوب روابط مستقل با ایران مشتاق بهبود روابط اقتصادی پس از امضای برجام بود. در اصل با لغو تحریم‌ها این کشورها از جمله بریتانیا به دنبال افزایش تجارت و سرمایه‌گذاری با ایران بودند. بریتانیا در چهارچوب تلاش‌های دیپلماتیک به طور فعال برجام را ترویج و استدلال کرد که این بهترین راه برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای است. آنها همچنین برای حفظ حمایت بین‌المللی از توافق نیز کار کردند (Najj and Hosseini, 2021).

با خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸، بریتانیا پیوسته نامیدی خود را از تصمیم آمریکا برای خروج از برجام در سال ۲۰۱۸ و اعمال مجدد تحریم‌ها علیه ایران ابراز کرد. به دلیل اعمال فشار آمریکا به کشورهای عضو برجام، در ابتدا بریتانیا از واشنگتن خواست به توافق بازگردد و به تعهدات خود نسبت به برجام ادامه دهد اما به مرور زمان و با اقدام متقابل ایران با استناد به گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (۲۰۲۴)، بریتانیا هر چند به تعامل با ایران و سایر نشانه‌های برجام برای یافتن راه‌هایی برای حفظ توافق و با ادعای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای ادامه داد اما در عمل پیروی از آمریکا به ویژه حمایت از اعمال تحریم‌های یکجانبه علیه ایران را در پیش گرفت (Mills, 2024). برآیند سخنان مقامات بریتانیایی به خصوص در ابتدای دوره خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸ تأکید بر انجام کلیه تعهدات در توافق از سوی ایران و خویشتنداری در برابر اقدامات واشنگتن بود این در حالی است که آمریکا با اعمال تحریم‌های گسترده علیه ایران راه را بر هر گونه همکاری بریتانیا با ایران در چهارچوب برجام بست (UK Parliament, 2018). در واقع شرایط موجود در برجام پس از خروج آمریکا از آن به طور کلی تغییر کرد. خروج آمریکا از این توافق به طور قابل توجهی آن را ضعیف و در مقابل ایران با کاهش تعهدات خود به موانع پاسخ داد. بریتانیا به همراه سایر امضاکنندگان اروپایی در تلاش برای نجات این توافق بودند، اما آینده برجام نامشخص و با توجه به تحولات نظام بین‌الملل ابهام دارد. نقش

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

از دستیابی ایران به تسلیحات هسته‌ای، تضمین ثبات منطقه‌ای، حمایت از حقوق بشر، پیگیری آزادی شهروندان بازداشت‌شده بریتانیایی و حفظ کانال‌های دیپلماتیک است (House of Commons, 2021). بریتانیا در این مسیر از ترکیب «فشار و تعامل» استفاده کرده و تلاش داشته است سیاستی چندجانبه در هماهنگی با شرکای بین‌المللی، به‌ویژه اروپا و ایالات متحده، دنبال کند.

لندن ضمن تأکید بر پایبندی به برجام، از این توافق به‌عنوان ابزاری برای محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران و بستری برای لغو تحریم‌ها حمایت کرده و همزمان تعهد خود به معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای ۱ را حفظ کرده است. با این حال، اتخاذ رویکرد «بریتانیای جهانی» سبب شد که لندن ابعاد دیگری از سیاست ایران، نظیر نقش آن در بی‌ثبات‌سازی منطقه و حمایت از روسیه در جنگ اوکراین، را نیز در سیاست خود لحاظ کند (Mills, 2024). این تغییر رویکرد نشانه‌ای از تلاش بریتانیا برای ایفای نقش فعال‌تر و مستقل‌تر در عرصه سیاست بین‌الملل، فراتر از قالب سنتی همکاری‌های اروپایی است. به این ترتیب، می‌توان گفت «بریتانیای جهانی» نه تنها مفهومی نمادین برای بازسازی جایگاه بین‌المللی بریتانیا پس از برگزیت است، بلکه در عمل نیز چارچوبی راهبردی برای جهت‌گیری‌های جدید لندن در حوزه‌های حساس امنیتی مانند برنامه هسته‌ای ایران به شمار می‌رود.

با تغییر دولت در آمریکا پس از انتخابات سال ۲۰۲۴ ریاست جمهوری آمریکا و انتخاب مجدد ترامپ و گسترش فعالیت‌های هسته‌ای ایران روابط دو کشور وارد مرحله جدیدی شد. در دوره دوم ریاست جمهوری ترامپ، سیاست خارجی و امنیت ملی آمریکا متأثر از تندوهای حامی رژیم اسرائیل و طرفدار فشار حداکثری علیه جمهوری اسلامی ایران تأکید دارند توافق جدید هسته‌ای با ایران نه تنها کلیه غنی‌سازی ایران باید متوقف شود بلکه باید محدودیت‌های الزام‌آوری برای حمایت از گروه‌های مقاومت و برنامه موشکی ایران نیز اعمال گردد (Ghaffarizadeh, 2025: 61). همچنین در گزارش کمیته روابط خارجی مجلس عوام درباره روابط بریتانیا با ایران (۲۰۲۰) تأکید شده است بریتانیا باید برنامه‌های مشخصی جهت مقابله با موشک‌های بالستیک، ضرورت تداوم بازرسی از تأسیسات هسته‌ای و مقابله با بی‌ثباتی ایران در کوتاه مدت داشته باشد. در این ارتباط به ضرورت همکاری و ایجاد همبستگی با شرکای سنتی بریتانیا در اروپا و به صورت ویژه آمریکا اشاره شده است. همچنین برای مقابله با اقدامات ایران، ایجاد استراتژی با کشورهای حوزه همکاری خلیج فارس با هدف گسترش دیپلماسی و ایجاد اجماع منطقه‌ای و بین‌المللی جهت پاسخ به چالش‌های مرتبط با ایران را در دستور کار قرار داده است.

¹. NPT

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بریتانیا می‌تواند در گروه‌های بین‌المللی نظیر جی ۷ نیز در قبال ایران تسری پیدا کند (Whineray, 2020). ادعای رئیس‌جمهور وقت آمریکا ۱۸ سال ۲۰۱۸ در خصوص اینکه برجام نتوانسته است برنامه موشکی و نفوذ منطقه‌ای آن را محدود کند در نهایت موجب خروج آمریکا از برجام شد. بریتانیا در واکنش به این اقدام ابتدا تلاش کرد واشنگتن را از این اقدام منع و در چهارچوب همبستگی اروپایی در اتحادیه اروپا به تداوم پابندی اروپا به برجام تاکید نماید. در دوره پساب‌گزیت و اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی، لندن در واکنش به اقدام متقابل ایران و بدون توجه به اعمال محدودیت‌ها و تحریم‌ها علیه تهران با استناد به عدم پابندی مداوم و شدید ایران به تعهدات برجام به عنوان کشوری خارج از اتحادیه اروپا و در راستای تعهد به حفظ امنیت جمعی و ایجاد ثبات در منطقه غرب آسیا تحریم‌هایی علیه ایران وضع کرد (Francis, 2024).

بریتانیا در دوره پساب‌گزیت به صورت مستقل و در چهارچوب کثرت‌گرایی تحریم‌هایی علیه توسعه برنامه هسته‌ای ایران وضع کرده است. همچنین در این راستا تحریم‌هایی مرتبط با موضوع حقوق بشر تصویب و آن را جایگزین تحریم‌های حقوق بشری ایران در زمان عضویت این کشور در اتحادیه اروپا (۲۰۱۹) کرد (GOV.UK, 2023b). بریتانیا در چهارچوب کثرت‌گرایی حفظ نظم بین‌المللی مبتنی بر قوانین در چهارچوب جامعه بین‌المللی را مورد توجه دارد. در چنین شرایطی دولت‌ها به حاکمیت یکدیگر احترام می‌گذارند و به توافقات بین‌المللی پایبند هستند. برجام، برای بریتانیا، بیانگر این اصل در عمل است، زیرا هدف آن جلوگیری از دستیابی ایران به تسلیحات هسته‌ای و در عین حال احترام به حق آن برای انرژی هسته‌ای صلح آمیز است (GOV.UK, 2024).

نخست وزیر سابق بریتانیا ۲ (۲۰۲۱) با تمرکز بر ضرورت حفظ نظم بین‌المللی و بدون در نظر گرفتن منافع ایران از توافق هسته‌ای به رفتار بی‌ثبات کننده ایران و کره شمالی اشاره کرد. او در این ارتباط گفت: "حمله غیرقانونی روسیه به اوکراین، استفاده از انرژی و مواد غذایی به عنوان سلاح و سخنان غیر مسئولانه هسته‌ای (ایران) همراه با موضع تهاجمی تر چین در دریای چین جنوبی و تنگه تایوان، تهدید به ایجاد جهانی است که با خطر بی‌نظمی و تفرقه تعریف شده است - و (این) یک نظم بین‌المللی مطلوب برای اقتدارگرایی است... دولت با اجرای چهارچوب استراتژیک بر اساس چهار محور (سند بررسی یکپارچه) محیط بین‌المللی را شکل دهد: بازدارندگی، دفاع و رقابت در تمام حوزه‌ها، برطرف کردن آسیب‌پذیری‌ها با انعطاف‌پذیری و ایجاد مزیت استراتژیک" (Goddard, 2023). علی‌رغم حمایت بریتانیا از اقدامات قوی علیه برنامه هسته‌ای ایران، لندن

¹. Trump

². Rishi Sunak

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۳-۲. تمرکز بریتانیا بر نهادهای اولیه و تلاش برای نهادسازی مستقل در ارتباط با موضوع هسته‌ای ایران

در چارچوب توسعه تاریخی جامعه بین‌المللی، هنجارها و قواعد حاکم بر رفتار دولت‌ها و نقش نهادها در حفظ نظم جامعه بین‌المللی اهمیت دارد بنابراین دولت‌ها در جامعه بین‌المللی که توسط ارزش‌ها و هنجارهای مشترک اداره می‌شود، با یکدیگر در تعامل هستند. سیاست خارجی بریتانیا در چارچوب رویکرد «بریتانیای جهانی» در دوره پسابرجزیت در ارتباط با موضوع هسته‌ای ایران تمرکز بالایی بر حفظ نظم بین‌المللی مبتنی بر نهادهای اولیه شامل حقوق بین‌الملل، دیپلماسی و اجرای قوانین بین‌المللی داشته است (GOV.UK, 2024). در سند روز آمد شده «بریتانیای جهانی در دوره رقابتی»^۱ به صراحت به افزایش تهدید ایران و پیشروی برنامه هسته‌ای و همچنین ایجاد بی‌ثباتی منطقه‌ای ایران اشاره شده است. در بخش‌های مرتبط با ایران و به ویژه توسعه برنامه هسته‌ای آن اعلام شده است:

"برای مقابله با تهدید امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی ایران به همراه آمریکا، فرانسه، آلمان و شرکای منطقه‌ای به کار برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای و رفتار بی‌ثبات کننده آن ادامه می‌دهیم..." (HM (Government, 2023: 42).

بر این اساس، سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابرجزیت با تمرکز بر رویکرد بریتانیای جهانی در ارتباط با برنامه هسته‌ای ایران عمیقاً و اساساً در نهادهای اولیه ریشه دارد. برای نمونه تعهد بریتانیا به عدم اشاعه تسلیحات هسته‌ای از اعتقاد به اهمیت اساسی جلوگیری از گسترش سلاح‌های هسته‌ای ناشی می‌شود اصلی که عمیقاً از جامعه بین‌المللی و هنجارهای اصلی آن ریشه می‌گیرد. حمایت و الزام ایران به رعایت توافق برجام به منزله حفظ هنجارهای حقوق بین‌الملل و تلاش اولیه برای حل و فصل اختلافات از طریق دیپلماسی است. علاوه بر این، بریتانیا به شدت به نهادهایی نظیر شورای امنیت سازمان ملل متحد و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای نظارت بر اجرای برجام و اطمینان از پایبندی ایران به تعهداتش در برجام تاکید دارد (GOV.UK, 2024). این گرایش سیاست سیاست خارجی بریتانیا ناشی از اهمیت چندجانبه‌گرایی و نهادهای بین‌المللی در پرداختن به مسائل پیچیده بین‌المللی نظیر موضوع هسته‌ای ایران است. سفیر و نماینده دائم بریتانیا^۲ در شورای امنیت سازمان ملل متحد (۲۰۲۴) در ارتباط با ادعای عدم انجام تعهدات در برجام توسط ایران معتقد است:

"تشدید بی‌وقفه هسته‌ای ایران به این معنی است که اکنون بیش از هر زمان دیگری به توانایی توسعه سلاح هسته‌ای نزدیک‌تر است. این وضعیت منطقه و جهان را بسیار خطرناک‌تر می‌کند... شورای امنیت سازمان ملل از

^۱ Integrated Review Refresh 2023 Responding to a more contested and volatile world

^۲ Barbara Woodward

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سیاسی و نظامی بزرگ اروپایی، یکی از دو کشور هسته‌ای اروپایی و عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل مورد توجه قرار داده است. بر این اساس دیدگاه‌های اروپایی در سطح جهانی از طریق تعامل مشترک بریتانیا با اروپا در دوره پسابرگزیت اعمال قدرت و وزن اروپا نسبت به گذشته به ویژه در ارتباط با موضوع هسته‌ای ایران را افزایش داده است (Whineray, 2020).

بریتانیا در چهارچوب نهادهای ثانویه یکی از کشورهای مهم در توافق برجام به شمار می‌رود. در اصل برجام برای بریتانیا مهم‌تر از آلمان و فرانسه بود زیرا در شرایطی که سایر اعضای اتحادیه اروپا درگیر مسائل داخلی بودند بریتانیا در تلاش برای رسیدن به توافق بود. پس از خروج آمریکا از برجام (۲۰۱۸) بریتانیا به ویژه در دوره پسابرگزیت نیاز به توسعه روابط تجاری با شرکای غیراروپایی را احساس کرد و با خروج آمریکا از افغانستان، لندن نیاز به برقراری روابط دوجانبه با کشورهای منطقه غرب آسیا به ویژه ایران را برای جبران از دست دادن نقش استراتژیک خود مورد توجه قرار داد (Akbari, 2022).

برجام را می‌توان به عنوان یک توافق خاص برای رسیدگی به یک چالش خاص در نظر گرفت بنابراین این توافق می‌تواند نمونه بارز نهاد ثانویه باشد. بریتانیا همچنین اهمیت همکاری منطقه‌ای، به ویژه با شرکای اروپایی، در حفظ دوام توافق و فشار برای احیای آن را تشخیص داده است. در چنین شرایطی بریتانیا همچنان تلاش کرده است راه دیپلماسی را باز نگه دارد. خودداری از قرار دادن سپاه پاسداران ایران توسط بریتانیا و اروپا در فهرست گروه‌های تروریستی را شاید بتوان در راستای ضرورت دیپلماسی برای برنامه هسته‌ای ایران در نظر گرفت. بریتانیا به دلیل اهمیت موضوع هسته‌ای ایران به ویژه در دوره پسابرگزیت و طی سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ تمرکز فزاینده به موضوع هسته‌ای ایران داشته است (Keogh, 2023).

هماهنگی بریتانیا با فرانسه و آلمان در زمینه رفع تحریم‌ها و دیپلماسی تا زمان عضویت بریتانیا در اتحادیه اروپا مشهود بود اما در دوره پسابرگزیت بریتانیا با اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی و با خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸ از نهاد ثانویه برجام دور شده و به نهاد اولیه مبتنی بر اعمال فشار بر ایران در حوزه‌های مختلف و الزام به اجرای تعهدات در برجام توسط ایران روی آورده است. بریتانیا با تمرکز بر نهادهای اولیه همچنان موضوع افزایش غنی‌سازی هسته‌ای و رفتار منطقه‌ای بی‌ثبات‌کننده ایران را در چهارچوب قواعد حقوق بین‌الملل و با در نظر گرفتن نهادهای اولیه مورد توجه قرار داده است (Keogh, 2023).

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

متعهد مانده است. بریتانیا همچنین به عنوان عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد، مسئولیت خود در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به ویژه در دوره پسابریگزیت را برجسته‌تر کرده است. این عمل در تلاش بریتانیا و اروپا برای تشویق گفت و گو و جلوگیری از تشدید تنش‌ها پیرامون توافق، حتی در مواجهه با خروج آمریکا آشکار شده است (Alcaro, 2021).

بریتانیا به عنوان یک قدرت بزرگ تاریخی میراث زیادی در شکل دادن به هنجارهای بین‌المللی و تاثیرگذاری بر امور جهانی دارد. هر چند این میراث در دوره پس از جنگ جهانی دوم کاهش یافت اما تصمیم بریتانیا برای خروج از اتحادیه اروپا و اتخاذ رویکرد «بریتانیای جهانی» نیاز بریتانیا به ایفای نقش مجدد خود به عنوان یک بازیگر مهم در صحنه جهانی را بیشتر کرده است. در واقع تمایل به بازپس‌گیری نفوذ گذشته و تثبیت مجدد به عنوان قدرت بزرگ در بریتانیا برانگیخته شده است. بریتانیا اغلب خود را به عنوان یک میانجی یا پل ارتباطی میان آمریکا و سایر کشورها به ویژه در ارتباط با موضوع هسته‌ای ایران می‌داند. موقعیت بریتانیا به عنوان یک قدرت بزرگ تنش‌هایی میان تمایل این کشور برای اعلام استقلال و نیاز به همکاری با هژمونی آمریکا را ایجاد می‌نماید. ظهور قدرت‌های جدید نظیر چین و پویایی نظم جهانی، نقش بریتانیا را در هدایت مسائلی نظیر موضوع هسته‌ای ایران با پیچیدگی مواجه می‌نماید (Whitman and Hadfield, 2023).

برخی موضوع هسته‌ای ایران را بزرگترین مانع برای بهبود روابط ایران و غرب به ویژه روابط دوجانبه و مستقل بریتانیا و ایران می‌دانند. «فواز گرگاس»، استاد روابط بین‌الملل مدرسه اقتصادی و سیاسی لندن^۱ در این زمینه معتقد است:

"برنامه هسته‌ای ایران بزرگترین مانع برای هر نوع بهبود روابط بین ایران و قدرت‌های غربی به ویژه بین ایران از یک طرف و آمریکا بوده است... من فکر می‌کنم بعید است که هیچ گونه بهبود در روابط بریتانیا و ایران، بدون بهبود در روابط آمریکا و ایران، مشاهده شود. اجماع نسبی وجود دارد (هم در ایران، هم در منطقه و هم در محافل غربی) که هر کجا که آمریکا می‌رود، سیاست خارجی بریتانیا نیز از آن پیروی می‌کند" (Francis, 2024). بریتانیا در دوره پسابریگزیت در مرحله اول تلاش کرده است نظم بین‌المللی مبتنی بر قوانین که توسط روسیه و چین در حال تضعیف شدن است را حفظ کند. به زعم مقامات بریتانیا، ایران نیز با قرار گرفتن در کنار روسیه در جنگ اوکراین و همچنین تداوم همکاری‌های اقتصادی با چین نقش مختل‌کننده در نظم بین‌المللی ایفاء می‌کند. در مراحل بعد، بریتانیا از چشم انداز ترانس-آتلانتیک واشنگتن در دوه ریاست جمهوری ترامپ تمرکز بیشتری

¹ . Fawaz Gerges, professor of international relations at LSE

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بر بی‌طرفی و اعتبار آن به عنوان یک واسطه در مساله هسته‌ای ایران دیده شود. بریتانیا با چالش متعادل کردن تعهد خود به آمریکا با منافع خود در حفظ راه‌حل دیپلماتیک برای مساله هسته‌ای ایران مواجه بوده است (House of Commons, 2021).

ج. هماهنگی در اتخاذ رویکردهای مشترک: بریتانیا و آمریکا در مذاکره درباره برجام نقش مهمی داشتند و در ابتدا از اجرای آن حمایت کردند. با خروج آمریکا از برجام (۲۰۱۸)، بریتانیا در ابتدا ابراز ناامیدی کرد اما در نهایت در اعمال تحریم علیه ایران، پیرو آمریکا شد. همبستگی نزدیک بریتانیا با آمریکا در قبال توانایی آن را برای پیگیری سیاست خارجی مستقل در این زمینه محدود کرده است. به طور کلی «رابطه ویژه بریتانیا با آمریکا» عامل مهمی در شکل‌گیری سیاست خارجی این کشور در دوره پسابرجامیت در مورد برجام بوده است. این رویکرد به بریتانیا اجازه داده تا تبادل اطلاعات داشته، با آمریکا در مورد تحریم‌ها هماهنگ شده و از یک راه حل دیپلماتیک حمایت کند (Loft, 2024). با این حال، هماهنگی نزدیک بریتانیا با آمریکا نیز فضا را برای اقدام مستقل محدود کرده و چالش‌هایی را در تعادل منافع خود ایجاد کرده است. «رابطه ویژه» همچنان یک عامل تعیین‌کننده در نحوه برخورد بریتانیا با موضوع هسته‌ای ایران و تبعیت از آمریکا بوده است (Francis, 2024). تأثیر «رابطه ویژه» بر سیاست خارجی بریتانیا موجب اتخاذ موضع مشابه بریتانیا در خصوص موضوع هسته‌ای ایران شده و این امکان را می‌دهد که لندن همواره بر اجرای تعهدات برجامی ایران بدون توجه به اعمال تحریم یکجانبه آمریکا علیه تهران اقدام نماید. نقش بریتانیا در واکنش جهانی به بحران به دلیل روابط نزدیک آن با آمریکا تقویت شده و در واقع «رابطه ویژه» احساس مسئولیت مشترک برای پاسخگو کردن ایران را تقویت و منجر به افزایش تلاش‌ها و تعهدات مشترک می‌نماید. در مجموع، «رابطه ویژه بریتانیا با آمریکا» عامل مهمی در شکل دادن به سیاست خارجی این کشور در قبال موضوع هسته‌ای ایران بوده است (Francis, 2024).

نمودار شماره ۳- گرایش بریتانیا به نهادهای اولیه در واکنش به موضوع هسته‌ای ایران

منبع: نگارندگان

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

هسته‌ای ایران داشته است. این امر به تعهد بریتانیا به هنجارهای بین‌المللی، روابط ویژه با آمریکا، تلاش برای حفظ درجه‌ای از استقلال، پیگیری رویکرد متعادل به دیپلماسی و امنیت تأثیر می‌گذارد. موفقیت بریتانیا در این موضوع به توانایی آن در ایجاد تعادل میان میراث تاریخی خود با نقش تحول‌آفرین در نظم جهانی بستگی دارد.

References

- Akbari, A. (2022). *New Great Britain's approach to the JCPOA*. Geopolitical Report, 19(9). www.specialeurasia.com/2022/05/13/iran-jcpoa-great-britain/. (In persian).
- Bagheri, R. & Kazemi, A. (2024). *Evaluating the Policy of 'Global Britain' in the Post-Brexit Era based on the English school of International Relations*. The Policy Quarterly, University of Tehran, 54(3). <https://doi.org/10.22059/jpq.2024.325174.1008187>. (In persian).
- Ghaffarizadeh, M. (2025). *US foreign policy during Donald Trump's second term; a strategy for peace through power*. World politics, 14(1), 35-65. doi: 10.22124/wp.2025.29331.3454. (In persian).
- Ghadrdost Naqchi, A., Zakarian Amiri, M., & Ahmadi, H. (2022). *Brexit and Special Relationships, in light of the idea of Global Britain*. Specialized Political Science Journal, 18(60). <https://doi.org/10.30495/psq.2022.1947230.2163>. (In Persian).
- Naij, A., & Hosseini, S. (2021). *The role of Britain in EU policy towards Iran (2003-2020)*. Research in International Relations. <https://doi.org/10.22034/irr.2021.274551.1923> Available at: <https://ensani.ir/file/download/article/6469fa17c6824-10669-1400-362.pdf> (in Persian).
- Saeedabadi, M., & Mohammadpour, S. (2020). The impact of Brexit on the three key principles of British foreign policy. Policy Quarterly, Journal of the Faculty of Law and Political Science, 51(2). <https://doi.org/10.22059/JPQ.2022.300215.1007567>. (In persian).
- Alcaro, R. (2021). *Europe's Defence of the Iran Nuclear Deal: Less than a Success, More than a Failure*. The International Spectator: Italian Journal of International Affairs. <https://doi.org/10.1080/03932729.2021.1876861>
- Bain, W. (2010). *The Pluralist-Solidarist Debate in the English School*. International Studies Association & Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.342>.
- Bain, W. (2020). *Pluralism and Solidarism, Trends in European IR Theory*. In European IR Theory (Springer). https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-56055-3_7.
- Baabood, A., Galeeva, D., & Edwards, G. (2021). *Post-Brexit Europe and UK Policy Challenges Towards Iran and the GCC States*. Singapore: Springer Nature. ISBN: 9789811628740.
- British Foreign Policy Group. (2023). *The future of UK foreign policy on Iran*. Retrieved from: <https://bfpg.co.uk/2023/02/tl> (Accessed: 17 October 2024).

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- GOV.UK. (2023b). *UK sanctions relating to Iran*. Foreign, Commonwealth & Development Office. Retrieved October 17, 2024, from <https://www.gov.uk/government/collections/uk-sanctions-relating-to-iran>
- GOV.UK. (2024). *Iran must live up to its commitments under the JCPOA: UK statement at the UN Security Council*. Foreign, Commonwealth & Development Office. Retrieved October 17, 2024, from <https://www.gov.uk/government/speeches/iran-must-live-up-to-its-commitments-under-the-jcpoaukstatementattheunsecuritycouncil#:~:text=The%20UN%20Security%20Council,%20through%20this%20resolution.>
- House of Commons Foreign Affairs Committee. (2021). *No prosperity without justice: The UK's relationship with Iran: Government response to committee's fifth report, ninth special report of session 2019–21*. Available at: <https://committees.parliament.uk/publications/4844/documents/48609/default/> (Accessed on 17 October 2024).
- House of Lords Library. (2023). *UK's role in the world: Implications for foreign policy*. Available at: <https://lordslibrary.parliament.uk/uks-role-in-the-world-implications-for-foreign-policy/>.
- HM Government. (2023). *Integrated review refresh 2023: Responding to a more contested and volatile world*. Presented to Parliament by the Prime Minister by Command of His Majesty. Available at: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/641d72f45155a2000c6ad5d5/11857435_NS_IR_Refresh_2023_Supply_AllPages_Revision_7_WEB_PDF.pdf (Accessed on 17 October 2024).
- Kaur, S., & Nagalaxmi, M. (2024). *Continuity and change in US–Iran relations: Analyzing the Iranian nuclear deal from Obama to Biden*. Digest of Middle East Studies. <https://doi.org/10.1111/dome.12341> Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/dome.12341>.
- Keogh, E. (2023). *The future of UK foreign policy on Iran*. The British Foreign Policy Group. Available at: <https://bfpg.co.uk/2023/02/the-future-of-uk-foreign-policy-on-iran/> (Accessed on 17 October 2024).
- Loft, P. H. (2024). *Iran's influence in the Middle East*. House of Commons Library. Available at: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9504/> (Accessed on 17 October 2024).
- MacShane, D. (2015). *How Britain left Europe*. Bloomsbury Academic. ISBN 9781784534820, 178453482X.
- Mills, C. (2024). *What is the status of the Iran nuclear deal?* House of Commons Library, UK Parliament. Available at: <https://www.parliament.uk/site-information/copyright-parliament/open-parliament-licence/> (Accessed on 17 October 2024).
- Seldon, A., & Newell, R. (2023). *Atlantic Books*. ISBN 9781838958039, 1838958037.
- North Atlantic Treaty Organization. (2023). *Vilnius summit communiqué*. Issued by NATO Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Vilnius, 11 July 2023. Available at: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm (Accessed on 17 October 2024).

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی